

MARTIN HANUS

HRA SA SKONČILA

Definitívna bodka za kauzou Cervanová

KONZERVATÍVNY
DENNÍK POSTOJ

Bratislava 2018

MARTIN HANUS

HRA SA SKONČILA

Definitívna bodka za kauzou Cervanová

*Túto knihu venujem dvom ľuďom. Margaréte Cervanovej,
ktorá si musela ako matka toľko vytrpieť a nikdy nerezignovala.
Jurajovi Klimentovi, bez ktorého úsilia by ostala pravda skrytá
v súdnych rozhodnutiach.*

HRA SA SKONČILA

Copyright © Martin Hanus

Slovak edition © POSTOJ MEDIA, s. r. o., 2018

ISBN: 978-80-972814-4-1

OBSAH

Úvod	11
I. časť. Oneskorená spravodlivosť	17
II. časť. Rozhovory	141
Bez profíka Pálku by sme to nevyšetrili	143
Tí chlapci patrili medzi chránenú elitu	153
Obvinenia proti nám nemajú žiadnu logiku	161
Prekvapili ma svojou aroganciou	183
Vrahom sa môže stať aj slušný a sympatický človek	193
Na uznanie viny nestačí len priznanie	205
III. časť. O prípade v Postoji	213
Nepochybujem, že Cervanovú zabili odsúdení Nitrania	215
Diabolský stroj Františka Čermana	267
Skutočná svedkyňa únosu:	
Stále mám pred sebou jeho pohľad	295
Menný register	307
Zoznam dokumentov	311

ÚVOD

Keby bol o tomto prípade nakrútený film, v Amerike by len ťažko verili, že je podľa skutočnej udalosti.

Skupina mladých mužov unesie spreď diskotéky dievča, spolu ho znásilnia v jednom dome a potom ho naložia do auta, aby ho po zhruba 30 kilometroch vyložili a utopili. Keďže niektorí z nich sú z prominentných komunistických rodín, usilujú sa znemožniť vyšetrovanie, zastrašujú svedkov, aby nevypovedali, že ich v osudný večer videli na diskotéke, a keď sa pátranie preda len rozbehne, takmer sa im ho podarí zastaviť. Napokon je nad nimi vyneseny spravodlivý rozsudok, putujú do väzenia, lenže komunistický režim padá a rozsudok sa ruší. Prokurátor, ktorý navrhne jeho zrušenie, síce neverí, že by boli nevinní – ich nevine v tom čase neverí nikto –, ale eufória novej doby im pomôže na slobodu.

Prepustení muži, ktorým ťahá na štyridsiatku, rýchlo pochopia, že sa im naskytlá veľká šanca. Predtým robili všetko pre to,

aby si cez komunistické konexie vybavili svoju beztretnosť, teraz sa razom transformujú na jedny z posledných justičných obetí komunizmu. Rozprávajú príbeh, ako sa proti nim sprisahali vyšetrovatelia a súdy, že mŕtve telo nájdenej ženy vôbec nepatrilo údajne unesenej dievčine, ako boli brutálnym násilím sfalšované všetky dôkazy aj výpovede svedkov.

S týmto príbehom presviedčajú politikov, umelcov aj novinárov a majú s tým úspech. Nepodarí sa im presvedčiť len súdy, ktoré neskôr potvrdzujú rozsudky a zničia im nádej na rehabilitáciu a mastné odškodnenie. Takto vznikne konšpirácia o sprisahaní komunistickej aj postkomunistickej justície a tejto konšpirácii uveria mnohí, ktorí nemajú radi komunizmus, Mečiara ani Fica. Zrazu je tu v časti verejnosti pocit, že je to práve tento obludný príbeh, ktorý dokonale charakterizuje minulý aj súčasný systém, v ktorom žijeme a ktorého sme tiež obeťami. Tejto konšpirácii som dlho veril aj ja, dokonca som bol jej mediálnou súčasťou. V prospech opakovane odsúdených mužov boli napísané desiatky textov, páchatelia prešli detektorom lži, vystúpili v televíznej diskusii, dokument o ich príbehu sa stal podľa kultúrnej obce udalosťou roku 2013.

Tento pocit nás na tom v konečnom dôsledku utešoval najviac: hoci títo nevinní a utrápení ľudia prehrali svoj právny boj, v očiach časti verejnosti, najmä tej antikomunistickej, sa stali nedobrovoľnými hrdinami. A áno, zločincami boli tí druhí, ktorí mali aj svoje mená a tváre a nebyť tejto justičnej zlovôle by požívali spoločenskú úctu: napríklad zakladateľ forenzej psychológie v Československu Gejza Dobrotka či zakladateľ súdneho lekárstva na Slovensku Vladimír Porubský.

Minulý rok som však tomuto príbehu prestal veriť. Bola to vlastne reťaz náhod – až spätne sa mi zdalo, že išlo o osudové náhody –, ktorá zapríčinila, že som sa vnoril do pôvodných spisov a dokumentov, zhováral sa s rôznymi ľuďmi a postupne som s hrôzou zisťoval, že všetko je inak, než som si roky myslel a sám pomáhal šíriť.

Aj preto je možno najlepšie začať s čítaním tejto knihy od konca, od jej III. časti. Už keď som bol na pochybách, oslovil som s prosbou o rozhovor predsedu trestného senátu Najvyššieho súdu Juraja Klimenta, ktorý mal byť takisto jednou zo smutných postáv tohto prípadu. Juraj Kliment mi síce spočiatku trochu nedôveroval, ale súhlasil, že sa ho môžeme opýtať na čokoľvek a on odpovie. Pôvodne som chcel týmto rozhovorom všetko ukončiť, veď dlhodobá kriminalizovaná protistrana dostala svoj priestor aj hodnotu, to by azda mohlo stačiť. Viacerí sa ma však po tomto rozhovore pýtali, čo som tým chcel povedať a čo si ja sám o tom celom myslím. Vedel som, že ak to otvorene napíšem, vrhnem tiež aj na vlastnú minulosť, možno navždy spretrhám viaceré vzťahy a znepriatelím si prostredie, v ktorom som profesne vyrástol. Nieкто by tú dilemu možno nazval konfliktom lojality a pravdy. Ja som sa však v prvom rade cítil ako novinár, ktorého nové poznanie zaväzuje bez ohľadu na osobné dôsledky.

Napísal som preto rozsiahlu analýzu s názvom Diabolský stroj Františka Čermana, ktorý mal byť mojou bodkou za celou kauzou, aspoň tak som si to pôvodne predsavzal. Po uverejnení tohto textu sa však predom mnou otváral nový rozmer tejto hrozivej a fascinujúcej detektívky, ktorej stále chýbal koniec. Ozývali sa mi doboví svedkovia, no najmä, minulý september prišiel celkom nečakaný objav. Český Archív bezpečnostných zložíek v Kaničiach uchovával stovky, možno tisíce strán operatívneho spisu, v ktorom boli zachytené prvé, čerstvé stopy vedúce k páchatelom únosu, znásilnenia a vraždy Ludmily Cernanovej.

Práve tento nález bol hlavným motívom pre napísanie tejto knihy.

Vďaka spisu z Kaníc možno prvýkrát zrekonštruovať pátranie pražského kriminalistu Eduarda Pálku, ktorý sa dosiaľ v novinových textoch vznášal nad prípadom ako akási démonická postava. Súčasťou operatívneho spisu bol ešte jeden senzačný objav: magnetofónové pásky s viac než štvorhodinovou nahrávkou výpovede

Viere Zimákovej z 22. februára 1980, ktorá v tento deň prvýkrát priznala, že bola svedkyňou odporného zločinu.

Dnes sa tak môžeme všetci definitívne presvedčiť, či sa kriminalisti snažili pod brutálnym nátlakom vynútiť falošné svedectvá, ako to roky s mediálnym úspechom tvrdili odsúdení Nitrania. Alebo či policajti hľadali skutočnú pravdu o páchateloch strašného zločinu a všetky reči o policajnom gestape, o ktorom hovorila obhajoba, boli len hrou vrahov na oklamanie verejnosti. Hrou, ktorá sa končí.

Bývalý vyšetrovateľ Peter Vačok, známy z vyšetrovania únosu Michala Kováča ml., po vypočutí štvorhodinovej výpovede Viery Zimákovej uviedol, že išlo o štandardný výsluch v zmysle dobových zákonov. Peter Vačok nezistil, že by počas neho došlo k akejkoľvek forme násillia či neprimeranému nátlaku, podľa neho sa prítomní policajti snažili zistiť čo najviac informácií o trestnom čine.

Výsluch Viery Zimákovej aj spolu s vybranými dokumentmi zo spisu sa otvorí na www.postoj.sk/hrasaskoncila, dokumenty a nahrávka sa sprístupnia po zadaní hesla „bodka“.

V prvej časti knihy s názvom Oneskorená spravodlivosť na základe objavených dokumentov opisujeme, ako vyzeralo vyšetrovanie operatívcoov pod vedením Eduarda Pálku. Tu zverejňujeme aj 22 prepísaných strán z kľúčového výsluchu Viery Zimákovej.

V druhej časti knihy je šesť zaujímavých rozhovorov, s operatívcom z Pálkovho tímu, s vyšetrovateľom, ktorý neskôr vypočúval Vieru Zimákovú, Milana Andrášika a Juraja Lachmana, s dobovým svedkom, ktorý si pamätá Nitru z prelomu 70. a 80. rokov, s bývalou novinárkou TV Markíza, ktorá skrížila obvineným cestu tým, že im neuverila, s renomovaným klinickým a forenzným psychológom, ktorý hovorí o profile vrahov, a s bývalým predsedom Ústavného súdu, ktorý sa oboznámil so súdnymi rozhodnutiami v tomto prípade.

Úvod

Im všetkým, Ivanovi Noškovi, Vladimírovi Lamačkovi, Petrovi Andraščíkovi, Miriam Žiakovej, Antonovi Heretikovi a Jánovi Mazákovi, patrí za ich ochotu a otvorenosť moje poďakovanie.

Špeciálne by som sa chcel poďakovať Jurajovi Klimentovi, sudcovi Najvyššieho súdu SR. Obaja sme sa od septembra roku 2017 ponorili do štúdia novoobjaveného spisu z Kaníc, pán Kliment bol tiež prvým čitateľom prvej časti tejto knihy. Za tie mesiace som mu vďačný za mnohé cenné rady aj neúnavnú pomoc. Samozrejme, všetky prípadné chyby a nedostatky idú na vrub autora.

Martin Hanus, 26. apríla 2018

I. časť

Oneskorená spravodlivosť

Na ďalších stranách prinášame príbeh, ktorý bol dosiaľ z veľkej časti neznámy. Po tom, čo celkom stroskotalo prvé vyšetrowanie únosu a vraždy mladej medickej, a po sťažnostiach jej matky Margaréty Cernanovej sa do prípadu vložilo federálne ministerstvo vnútra. Do Bratislavy tak prišiel skúsený český kriminalista Eduard Pálka, aby našiel vrahov. Vďaka novoobjaveným dokumentom a nahrávkam môžeme konečne opísať, ako Pálka a jeho tím krok za krokom postupovali.

Je koniec januára roku 1977. Zúfalá matka sedí za stolom vo svojom byte v Nových Zámkoch a neúnavne udiera do písacieho stroja. Je to už takmer sedem mesiacov, čo neznáma partia mladých mužov uniesla jej krásnu Ludmilu spred internátu v Mlynskej doline. Ešte než ju našli mŕtvu, ona začala pátrať, bola za jej spolužiakmi v internáte, kládla otázky všetkým, ktorí s ňou v posledných dňoch hovorili, hľadala akýkoľvek záchytný bod.

Mala zlé tušenie a to sa jej po pár dňoch potvrdilo. Odvtedy si stále, už 42 rokov, v hlave premieta, či to bol všetko osud, sputuje sa, prečo s manželom nešli so svojimi dvomi dcérami na Kubu, jej Ludmila by žila a všetko by bolo inak.

Po siedmich mesiacoch však sedí za stolom, celý svet okolo sa rúti, cíti sa všetkými opustená. S manželom žijú ešte spolu aj spolu navštevujú kriminálku, ale onedlho sa ich manželstvo skončí. Pre ňu je najdôležitejšie nájsť vrahov dcéry, už len preto sa každé ráno zobúdz a má vôľu žiť.

Uplynulé mesiace bola za vyšetrovateľmi niekoľkokrát. Cítila, že ich obťažuje, a naozaj ich aj obťažovala – svojimi otázkami, pochybnosťami, svojimi podozreniami. Vnímala, že vyšetrovanie je masívne, no nedokázala pochopiť, prečo to uviazlo v slepej uličke. Neverí teórii, že únoscom jej Ludmily mal byť Ján Hrmo z Piešťan, kde predtým žili.

Nedávno išiel v slovenských kinách film režiséra Martina McDonagha Tri bilbordy kúsok za Ebbingom, za ktorý získala Frances McDormandová Oscara za najlepšiu ženskú herecký výkon. Hlavnej hrdinke uniesli a zavraždili dcéru, po siedmich mesiacoch však polícia nemá žiadnu stopu, ona je osamelá, rozvedená, no rovnako veľmi nahnevaná a odhodlaná. Za posledné peniaze si objedná miesto na troch billboardoch za mestom, kam umiestni odkazy pre šéfa miestnej polície. Je to viac než prejav čistého zúfalstva, chce zburcovať verejnú mienku, dostať pod tlak políciu, aby konečne chytila toho, kto znásilnil a zavraždil jej dcéru.

Lenže Margaréta Cervanová nežije v USA, ale v znormalizovanom Československu. Nemôže si objednať bilbordy ani ísť za investigatívnym novinárom, ktorý by sa mohol venovať jej prípadu, pátrať, čo sa deje v zákulisí, a informovať verejnosť.

Má len prvú aj poslednú možnosť, písať listy najvyšším predstaviteľom štátu, odhaliť im svoj bezhraničný materský ziaľ, apelovať na nich a dúfať, že s nimi pohne. List, ktorý dopísala a druhého februára 1977 odosiela, je určený ministrom vnútra ČSSR Jaromírovi Obzinovi a v kópii aj prezidentovi Gustávovi Husákovi. „Vážený súdruh minister,“ oslovuje ho, ako sa na tú dobu patrí, „som matka nebohej študentky Ludky Cervanovej, ktorá bola ako vysokoškoláčka, poslucháčka I. ročníka LF UK v Bratislave, keď vykonávala nepovinnú letnú brigádu študentov, dňa 9. 7. 1976 pred vysokoškolského internátu v Mlynskej doline v Bratislave dosiaľ nezistenými páchatelmi odvedená autom, znásilnená a surovo zavraždená.“

Pani Cervanová ministrom vysvetľuje, prečo vlastne píše. Ešte predtým adresovala list prezidentovi Husákovi, nedostala však žiadnu odpoveď. Potom napísala druhý list, v ktorom požiadala prezidentskú kanceláriu o prijatie u prezidenta „v tejto pre mňa veľmi bolestnej, ale naliehavej záležitosti“. Tentoraz odpoveď prišla, prezidentská kancelária odpísala, že „pre absolútny nedostatok času“ ju prezident nemôže prijať. Zároveň ju kancelária vyzvala, aby svoje podanie predložila písomne. Pani Cervanová však už v tejto výmene korešpondencie nechcela pokračovať. „Aby som zabránila zbytočnej strate času, vážený súdruh minister, obraciam sa priamo na Vás. Nechcem mať dojem, že pri šetrení a došetrovaní podobných záležitostí sa dožiadanie poškodenej stránky dostane späť osobám, ktoré šetrenie prevádzajú alebo prevádzali, a že tieto osoby budú mať záujem objektivitu ukryť alebo skresliť.“

Margaréta Cervanová následne opisuje, čo spolu s manželom urobili pri pátraní, uvádza mená spolužiačok, spolubývajúcich či známych svojej Ludmily, zdôrazňuje, že neverí, že jej únos bola